

Evaluatie project Nazorg gemeente Groningen 2022

Thaïra Openneer
Klaas Kloosterman

Juni 2022

www.oisgroningen.nl

BASIS VOOR BELEID

Inhoud

Inhoud.....	1
Samenvatting	2
1. Inleiding.....	3
1.1 Doel van deze evaluatie	3
1.2 Opzet van de evaluatie	3
1.3 Klantgroepen binnen het onderzoek	3
2. Gesprekken met de consultants	5
2.1 Belemmeringen ervaren door bijstandsgerechtigden.....	5
2.2 De inbreng van de consultant	6
2.3 De rol van de organisatie/de gemeente	6
3. Resultaten enquêtes	8
3.1 Resultaten enquêtes	8
3.1.1 Achtergrondgegevens	8
4. Groepsgesprekken	19
4.1 Belangrijkste uitkomsten.....	19
4.2 Samenvatting uitkomsten.....	23
Colofon	24

Bijlage met antwoorden op de open vragen op te vragen bij OIS Groningen

Samenvatting

Het project 'Nazorg' van de gemeente Groningen richt zich op het in kaart brengen (en het wegnemen) van belemmeringen van bijstandsgerechtigden bij het uitstromen naar betaald werk. Daarnaast heeft het als doel om ervoor te zorgen dat mensen die uitstromen, duurzaam uit de bijstand blijven en het zo soepel mogelijk laten verlopen van de overgang van bijstand naar werk. Nazorg vroeg OIS Groningen om de eventueel aanwezige belemmeringen bij het uitstromen naar werk in kaart te brengen en een aanzet te geven bij het ontwikkelen van een toolbox om die belemmeringen op te heffen.

Methode

OIS Groningen zette hiertoe twee enquêtes uit onder (voormalige) bijstandsgerechtigden, sprak met veertien consultants/professionals en organiseerde drie focusgroepen met (voormalige) bijstandsgerechtigden.

Resultaten

Op basis van het hierboven omschreven traject komen wij tot een negental aanbevelingen, die gezamenlijk een goede aanzet geven tot de inrichting van de toolbox zoals Nazorg die voor ogen staat. In volgorde van belang en te verwachten rendement zijn dit de voorgestelde denklijnen.

1. Zorg voor een uitstroomcoach die – indien nodig - naar werk uitgestroomde bijstandsgerechtigden kan ondersteunen.
2. Zorg voor een goede voorlichting met betrekking tot de situatie die ontstaat na beëindiging van de bijstandsuitkering.
3. Zorg voor een klantvriendelijke en transparante financiële overgang tussen bijstand en werk.
4. Ga personen niet gelijk uitschrijven uit de bijstand als ze gaan werken.
5. Creëer de mogelijkheid van het inzetten van een maatwerkbudget voor net uitgestroomde bijstandsgerechtigden.

6. Organiseer/onderzoek de mogelijkheden van inkomensvrijlating bij jongeren.
7. Organiseer/onderzoek de mogelijkheden om de individuele inkomens-toeslag het eerste jaar na uitstroom te behouden.
8. Organiseer/verken de mogelijkheden van begeleiding en activering van mensen met psychische belemmeringen.
9. Zorg voor een respectvolle bejegening van klanten: Wat wil jij, in plaats van: jij moet dit! Toon interesse in mensen.

Tot slot

Veel van de adviezen, suggesties en oplossingen, aangedragen door consultants en (voormalige)bijstandsgerechtigden zijn niet nieuw. Vaak wordt er al mee geëxperimenteerd, deels nu en/of in het verleden, ook binnen de eigen gemeente. Vaak zijn die aanzetten weer gestopt of blijft de inzet beperkt tot speciale groepen klanten (bijvoorbeeld het doelgroepenregister).

Soms krijgen goede aanzetten geen vervolg omdat de kosten die gepaard gaan met een dergelijke aanpak een rol spelen. Geen goede zaak, zo bleek in de door ons gevoerde gesprekken.

Deelnemers aan de focusgroepen geven daarbij aan, dat aan een goede begeleiding (en voorlichting) bij uitstroom dan weliswaar een prijskaartje hangt, maar dat een dergelijke investering zich waarschijnlijk dubbel en dwars terugverdient omdat klanten niet in de bijstand blijven hangen en minder snel terug zullen vallen.

Naast het financiële aspect levert uitstroom uit de bijstand veel op voor het welbevinden en welzijn van onze gesprekspartners. Een extra reden voor de gemeente om hierin te investeren, zo blijkt uit de gevoerde gesprekken.

1. Inleiding

Het project 'Nazorg' van de gemeente Groningen richt zich op het in kaart brengen (en het wegnemen) van belemmeringen die mensen met een bijstandsuitkering ervaren bij het uitstromen naar betaald werk. Het project wil een 'toolbox' ontwikkelen met instrumenten die de uitstroom bevorderen en die voorkomen dat mensen die zijn uitgestroomd, weer terugvallen in de bijstand. Nazorg heeft OIS Groningen gevraagd de – eventueel - ervaren belemmeringen bij (voormalige) bijstandsgerechtigden te inventariseren en een aanzet te geven tot de ontwikkeling van bovengenoemde toolbox.

1.1 Doel van deze evaluatie

1. Het in beeld brengen van factoren die belemmerend werken bij de zoektocht naar betaald werk (en de uitstroom uit de bijstand).
2. Het ontwikkelen van een aanzet voor een 'toolbox' met methodieken die een positieve bijdrage kunnen leveren bij het opheffen van onder 1. genoemde belemmeringen.
3. Het evalueren van de maatregel 'Premie op werk' die bedoeld is de overgang naar betaald werk bij bijstandsgerechtigden te stimuleren.

1.2 Opzet van de evaluatie

De evaluatie bestaat uit een drietal stappen, te weten:

1. Het voeren van twee vraaggesprekken met in totaal veertien coaches/consulenten die werken op het snijvlak van bijstand en werk.
2. Het uitzetten van een vragenlijst onder (voormalige) bijstandsgerechtigden. Op basis van onder meer de onder 1. genoemde gesprekken met de consulenten stellen we een vragenlijst op waarbij we grofweg willen

inventariseren welke belemmeringen een rol spelen bij de overgang van bijstand naar betaald werk. We kijken naar:

- *Financiële belemmeringen:* *wat schiet ik er mee op als ik ga werken?*
 - *Organisatorische belemmeringen:* *het is allemaal veel te ingewikkeld: wat een gedoe.*
 - *Emotionele belemmeringen:* *ik vind het wel prima zo het is me allemaal te veel.*
 - Andere belemmeringen
3. Op basis van de analyses van de respons uit 1. en 2. gaan we met drie focusgroepen de diepte in. We valideren en verdiepen de kennis die we hebben opgedaan in de eerdere stappen.

1.3 Klantgroepen binnen het onderzoek

We richten ons in deze evaluatie op bijstandsgerechtigden met een niet te grote afstand tot de arbeidsmarkt. Bij deze klanten verwacht Nazorg het meeste profijt bij het inzetten van de te ontwikkelen toolbox. Voor klanten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt zijn methodieken als 'Mobility Mentoring' of een aanpak zoals 'Kansrijk Oost' die heeft ontwikkeld, meer geschikt. In overleg met Nazorg is gekozen voor drie klantgroepen die worden benaderd om te participeren in deze evaluatie. Aan hen wordt de vragenlijst gemaild. Het gaat om de volgende focusgroepen:

1. Bijstandsgerechtigden met een trede op de ontwikkelladder 3 of 4, die minimaal één jaar bijstand ontvangen.
2. Bijstandsgerechtigden met een trede op de ontwikkelladder 5, 6 of 7 (inclusief mensen met een basisbaan) die minimaal één jaar bijstand ontvangen.

3. Voormalige bijstandsgerechtigden (minimaal één jaar uit de bijstand)
inclusief personen die de Premie op Werk hebben ontvangen.

2. Gesprekken met de consulenten

In dit onderdeel gaan we dieper in op de gesprekken met de consulenten. Onderwerpen van gesprek daarbij zijn de mogelijke belemmeringen die mensen ervaren bij de overgang vanuit de bijstand naar betaald werk.

We richten ons op drie invalshoeken: 1. wat zijn de ervaringen van de (voormalige) bijstandsgerechtigden, 2. hoe zien de consulenten hun eigen inbreng en mogelijkheden en 3. welke rol speelt de organisatie/gemeente. Concreet zijn de gespreksonderwerpen:

- Welke belemmeringen ervaren bijstandsgerechtigden bij de uitstroom naar werk?
- Hoe zou je die belemmeringen zoveel mogelijk kunnen opheffen?
- Welke rol speelt de organisatie (gemeente) – of zou deze moeten spelen – in dit proces?

2.1 Belemmeringen ervaren door bijstandsgerechtigden

Waar lopen bijstandsgerechtigden tegenaan of zien ze tegenop bij de overgang naar betaald werk? Volgens de consulenten zijn dat vooral de angst voor de financiële gevolgen en de onzekerheid met betrekking tot de toekomst.

Financiële gevolgen

Mensen met een bijstandsuitkering zijn bang voor de financiële gevolgen als ze aan het werk gaan. Ze denken financiële voordelen kwijt te raken zoals toeslagen en kwijtscheldingen. De toeslagenaffaire is iets wat mensen nog helder voor de geest staat. Daar is duidelijk geworden hoe makkelijk mensen in de schulden komen als bepaalde toeslagen geheel of gedeeltelijk verdwijnen, al dan niet door in de fout gaande instanties. In de bijstand hebben (ervaren) potentiële uitstromers een bepaalde vorm van zekerheid.

Onzekerheid

Daarnaast speelt onzekerheid een rol. Vooral mensen die al langere tijd in de bijstand zitten, hebben hier last van. Hierbij spelen vragen als: 'Loont werken wel? Staat er genoeg tegenover?' en Zal ik mijn vrije tijd niet te veel missen? Daarnaast speelt ook de omgeving een rol en de onzekerheid of het werk past bij de wensen en verwachtingen van de bijstandsgerechtigde.

De consulenten geven aan dat het in veel situaties daadwerkelijk ook nauwelijks loont om te gaan werken. Dit hangt af van het salaris, de gezinsamenstelling, het aantal uren dat iemand gaat werken en het mogelijk kwijt-raken van toeslagen. De angst om er uiteindelijk niet financieel op vooruit te gaan, is vaak gegrond.

Komt het allemaal goed?

Bij een niet volledige uitstroom uit de bijstand moeten klanten hun salaris doorgeven. Hier loopt het vaak mis, zowel bij het aanleveren als bij het verwerken van die gegevens. Als de uitkering wel is stopgezet en het salaris soms pas na twee maanden wordt uitbetaald, ontstaat er een inkomensvacuüm. Hierdoor kunnen mensen in de schulden komen, omdat ze de rekeningen gedurende die tijd niet kunnen betalen.

Ook wordt het mogelijk mislopen van de individuele inkomensvoorslag genoemd als psychologische drempel om te gaan werken. Als personen deze voorslag kwijt raken omdat ze meer dan één maand salaris hebben ontvangen, lopen ze geld mis. Bijstandsgerechtigden praten met elkaar. Juist de negatieve verhalen waarbij personen in de (financiële) problemen komen of er niet op vooruit gaan als ze gaan werken, worden doorverteld.

Jongeren

Een groep die door consulenten apart wordt genoemd, zijn de jongeren. Jongeren kunnen vaak wel aan het werk, maar hebben naast de hierboven al genoemde zaken meer dan anderen last van psychische belemmeringen. Dit

is vooral tijdens de coronaperiode zichtbaar geworden: jongeren zijn depressief, worden weinig gestimuleerd en zitten vaak alleen op hun kamer. Een probleem is dat hulp voor psychische klachten lang op zich laat wachten; zo kan de wachttijd voor bijvoorbeeld een intercultureel psychiater oplopen tot een jaar.

2.2 De inbreng van de consulent

Wat kunnen consulenten doen bij het begeleiden van bijstandsgerechtigden naar werk? In hoeverre kunnen zij de angst voor financiële gevolgen en de onzekerheid bij klanten wegnemen? Het geven van informatie en het leveren van nazorg kunnen een belangrijke rol spelen.

Informatie

Er is op dit moment een tool in ontwikkeling (door Stimulansz) die aangeeft hoe het zit met de toeslagen, het (toekomstige) salaris en de bijstandsuitkering van personen die (betaald) gaan werken. Deze tool zou de onzekerheid en de angst voor financiële gevolgen bij de overgang naar betaald werk voor een deel kunnen wegnemen. Klanten kunnen met de tool zelf berekenen in hoeverre het loont om te gaan werken in plaats van in de bijstand te blijven.

Werk is meer dan geld

Het is volgens de consulenten ook belangrijk om te benadrukken dat werk meer inhoudt dan geld verdienen, zoals meer sociale contacten en een toegevoegde eigenwaarde. Consulenten moeten dus meer de bijkomende voordelen van betaald werk benadrukken. Het sociale netwerk, de eigen ontplooiing, het hebben van structuur in je leven, de mogelijkheid om voor jezelf of een ander iets leuks te kunnen kopen: "Ik kon eindelijk weer eens een jas voor mezelf kopen".

Nazorg

De consulenten geven aan dat nazorg gedurende een paar maanden een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren bij het voorkomen van negatieve ervaringen bij de overgang van bijstand naar werk en/of het terugvallen in de bijstand. Met name zo'n terugval in de bijstand is heel slecht voor de moraal, waardoor het daarna nog moeilijker wordt om duurzaam uit te stromen.

Nazorg zou de vorm kunnen krijgen van een aanspreekpunt waar je als klant terecht kunt met allerlei vragen, zoals het juist invullen van formulieren, of het omgaan met wisselende inkomsten. Consulenten merken dat met name personen met vragen over inkomen op dit moment nergens terecht kunnen. Er is namelijk geen contactpersoon bij de dienst Inkomen die deze personen te woord kan staan. Ook de formulieren waarop je zaken over inkomen moet invullen, zijn niet eenduidig. Dit kan leiden tot negatieve ervaringen en demotivatie. Maatwerk wordt wel genoemd als een belangrijke factor, afgestemd op de behoefte van de persoon.

2.3 De rol van de organisatie/de gemeente

Hoe kan de gemeente helpen bij het makkelijker laten uitstromen van bijstandsgerechtigden? Met name meer afstemming tussen afdelingen en meer autonomie voor consulenten lijken belangrijk.

Meer afstemming

Ooit was aan elke klant een inkomensconsulent verbonden. De consulenten Werk en de medewerkers Inkomen werkten nauw samen, waardoor klanten sneller geholpen konden worden met vragen. Tegenwoordig worden klanten met vragen over inkomen doorverwezen naar de WIJ. Aan de WIJ is een inkomensconsulent verbonden. In de praktijk werkt deze aanpak minder goed volgens de consulenten. De inkomensconsulent kan vaak alle inkomende vragen niet aan, waardoor medewerkers van de WIJ op de eigen (soms onvoldoende) expertise en inzichten zijn aangewezen. Door de oude situatie

te herstellen of door een specifieke nazorgconsulent aan te stellen, heeft de klant weer een eigen contactpersoon.

Meer autonomie

Consulenten zouden het prettig vinden als ze wat meer autonomie zouden hebben om budget in te zetten voor hun klanten. Bijvoorbeeld, als klanten na heel veel moeite na tweeënhalf jaar aan het werk gaan, dan hebben ze geen recht op Premie op Werk, aangezien dit pas na drie jaar in de bijstand van toepassing is. Volgens de consulenten zou hier flexibeler mee omgegaan moeten worden, wat er mogelijk voor zou kunnen zorgen dat er minder terugval in de bijstand ontstaat. Ook een budget dat ingezet zou kunnen worden bij kleine onvoorziene kosten (bijvoorbeeld reiskosten), zou voor verlichting kunnen zorgen. Door meer autonomie bij de consulenten neer te leggen, zouden deze klanten sneller kunnen bewegen naar de arbeidsmarkt en zouden ze net dat extra duwtje in de rug kunnen krijgen.

3. Resultaten enquêtes

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van de enquêtes besproken. Er zijn twee enquêtes opgesteld die op enkele punten van elkaar verschillen.

Twee enquêtes

De basisenquête is gestuurd naar 1.856 personen die minimaal een jaar in de bijstand zitten en een niet al te grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben en waarvan een mailadres beschikbaar is. Deze groep valt weer uiteen in twee subgroepen:

Groep 1: bijstandsgerechtigden die participeren in de samenleving (vrijwilligerswerk, mantelzorg, studie) en/of die bemiddelbaar zijn naar werk (trede op de ontwikkelladder ON3, ON4¹).

Groep 2: bijstandsgerechtigden die (parttime) werken en daarbij al dan niet ondersteuning (nazorg) krijgen vanuit de gemeente Groningen (trede op de ontwikkelladder ON5, ON6, ON7).

De uitstroomenquête is gestuurd naar voormalige bijstandsgerechtigden die minimaal een jaar en maximaal drie jaar uit de bijstand zijn, waarbij ook personen zijn meegenomen die de Premie op Werk hebben ontvangen. Ook hier zijn mensen benaderd van wie een mailadres beschikbaar was. Voor beide enquêtes zijn dus mensen benaderd van wie een mailadres bekend was.

3.1 Resultaten enquêtes

3.1.1 Achtergrondgegevens

Basisenquête

In totaal hebben 300 respondenten (16%) de basisvragenlijst ingevuld. De respondenten zijn tussen de 21 en 67 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 44. Ongeveer evenveel mannen als vrouwen vulden de vragenlijst in. De meeste respondenten (60%) zitten tussen de drie en tien jaar in de bijstand.

Uitstroomenquête

Deze enquête is in totaal door 274 respondenten (14%) ingevuld. De respondenten zijn tussen de 19 en 68 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 38 jaar. Zesenvestig procent van de respondenten is vrouw. De meeste respondenten (59%) zijn een jaar geleden uitgestroomd. Iets meer dan een derde (35%) heeft al twee jaar geen bijstand meer.

Van de respondenten kreeg 97% een baan in loondienst, de rest is als zelfstandige aan de slag gegaan. Van de totale groep heeft 8% (21 respondenten) de Premie op Werk ontvangen.

Basisenquête opleidingsniveau

Het merendeel van de respondenten heeft een middelbareschooldiploma, MBO of een bachelor gehaald. Een kwart heeft een HBO of een WO-bachelor. Zes procent heeft een WO-master. Alleen lagere school en/of geen enkele opleiding afgerond heeft 12%.

¹ Codes volgens de registratiesystematiek van bijstandsgerechtigden door de gemeente Groningen.

"Ik heb mij vorig jaar zogenaamd laten omscholen, maar ook nu krijg ik geen werk, wat ik ook doe, ik ben blijkbaar te oud"

Uitstroomenquête opleidingsniveau

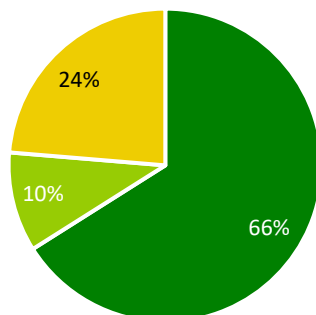
Van de respondenten van de uitstroomenquête heeft het merendeel een middelbareschooldiploma, MBO of een bachelor gehaald. Daarnaast heeft bijna een vijfde van de respondenten een WO-master of doctoraal behaald.

Werkhistorie deelnemers aan de basisenquête

Driekwart van de respondenten heeft in loondienst gewerkt, voordat men in de bijstand terecht kwam. Een kwart heeft niet gewerkt voor een baas en had ook geen eigen bedrijf voorafgaand aan de bijstand, zie onderstaande figuur.

'Heeft u betaald werk gedaan voordat u een bijstandsuitkering kreeg?'

■ Ja, ik heb gewerkt in loondienst ■ Ja, ik had een eigen bedrijf ■ Nee

Werken en werk vinden

Aan de respondenten zijn vervolgens enkele stellingen voorgelegd over werken en werk vinden. In de figuren op de volgende pagina staan de percentages van de respondenten die het eens c.q. niet eens zijn met de stellingen. Met de stelling *'Ik kan een baan vinden die goed past bij mijn opleiding en ervaring'*, zijn de respondenten het meest oneens.

Interessant zijn de verschillen in antwoorden tussen de mensen die nog in de bijstand zitten (basisenquête) en degenen die al uitgestroomd zijn (uitstroomenquête). In zijn algemeenheid geldt dat de effecten van het betaald werken (passend werk, financiële vooruitgang) positiever uitvallen – zoals aangegeven door de uitstromers – dan dat de mensen die nog in de bijstand zitten, verwachten. Dat kan natuurlijk komen omdat de meest kansrijke (en potentieel bestbetaalde) bijstandsgerechtigden uitstromen.

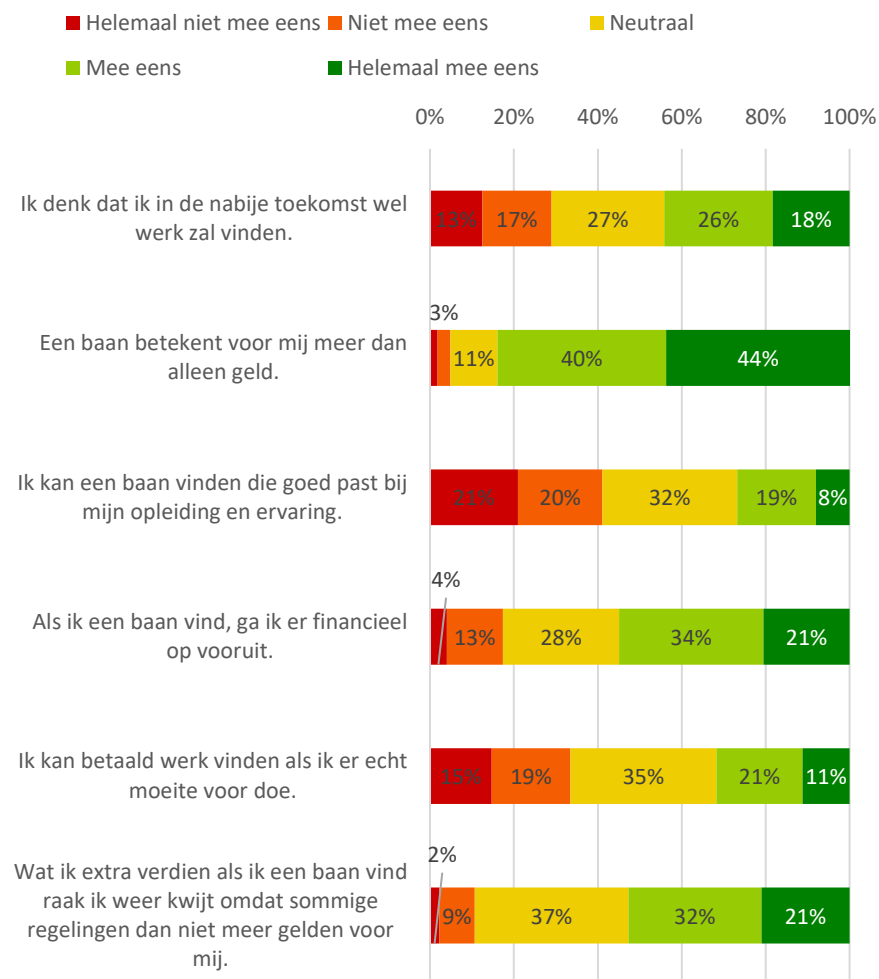
Toch merken veel mensen die uitstromen, dat ze *'het geld dat ze extra verdienen aan een baan kwijtraken omdat bepaalde regelingen wegvallen'*, al is dat vaak niet de belangrijkste reden om aan het werk te gaan:

"Ik vind het meeste werk te veel om geld gaan en daar vind ik niks aan, ik wil mensen helpen/plezier maken."

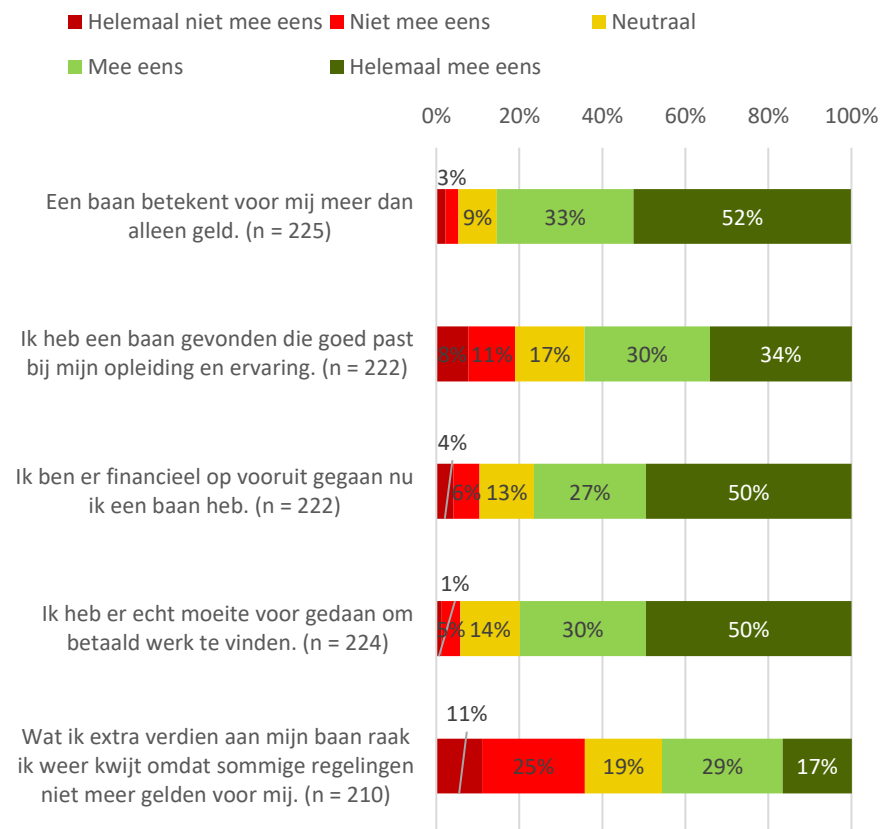
Basisenquête

Hoe langer mensen in de bijstand zitten, des te minder geloven ze dat ze nog aan het werk komen. Ook hebben ze er minder fiducie in dat ze een baan kunnen vinden die bij hun opleiding en ervaring past. Daarnaast denken ze vaker dat ze er niet echt op vooruit zullen gaan als ze aan het werk gaan. Dit komt onder meer omdat ze vaker denken dat bepaalde regelingen dan niet meer gelden (zie de figuur op de volgende pagina).

Stellingen over werk en werk vinden - basisenquête

Stellingen over werk en werk vinden - uitstroomenquête

Uitstroomenquête

Ouderen uit deze groep deden vaker vrijwilligerswerk en volgden ook vaker een traject of een cursus. Net als bij de basisenquête hadden ouderen er minder vertrouwen in dat ze er financieel op vooruit zouden gaan door te gaan werken.

De ideale baan

Vervolgens vroegen we respondenten naar hun 'ideale baan'. Hoeveel uur zou je willen werken en wat zou je in ieder geval netto willen verdienen.

Basisenquête

Gemiddeld genomen zouden de respondenten 27 uur willen werken. Een salaris van netto ongeveer 1.700 euro zouden ze willen verdienen als tegenprestatie. Wel zien we een hoge spreiding in de antwoorden, met name in het nettosalaris.

Uitstroomenquête

Idealiter willen respondenten 31 uur werken. Een salaris van netto ongeveer 2.060 euro zou daarbij gemiddeld genomen een goede beloning zijn. Aan de respondenten is gevraagd of het aantal uren en het nettosalaris voor deze ideale baan overeenkomt met hun huidige situatie. Dat is voor ongeveer een derde van hen het geval.

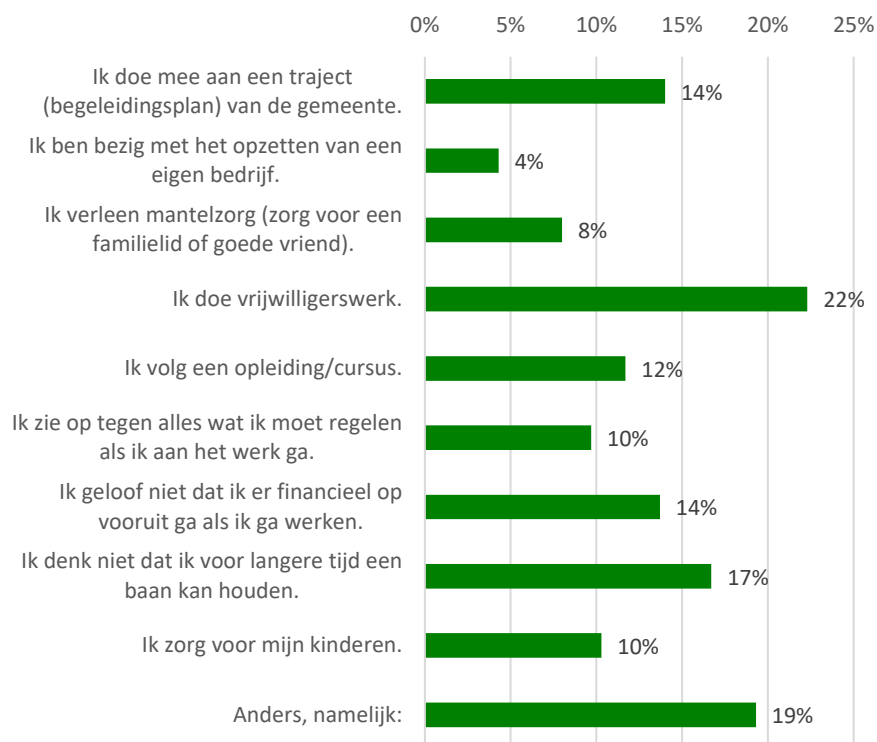
Aan het werk

Mensen lopen soms tegen hindernissen op die het hen bemoeilijken om aan de slag te gaan. Wij legden respondenten een aantal van die mogelijke hindernissen voor. Daarbij konden zij meerdere opties aankruisen die voor hen eventueel van toepassing waren. Het vaakst gaven ze aan 'al vrijwilligerswerk te doen'. Het idee dat respondenten 'niet voor langere tijd een baan vast kunnen houden' lijkt ook een belangrijke belemmering om werk te zoeken.

Wat sowieso opvalt is dat mensen die nu aan het werk zijn, (uitstroomenquête) in retrospectief minder belemmeringen hebben ervaren dan het aandeel dat wordt opgegeven door mensen die nog in de bijstand zitten (basisenquête). Daar zijn meerdere mogelijke verklaringen voor.

Het zou kunnen zijn dat gemiddeld meer mensen uitstromen die minder last van belemmeringen ervaren. Het kan ook zijn dat vooral mensen die nog niet aan het werk zijn, last hebben van die belemmeringen en onzekerheden en wanneer ze een keer aan het werk zijn – terugdenkend – het idee hebben dat het eigenlijk niet zo erg was als ze vooraf dachten.

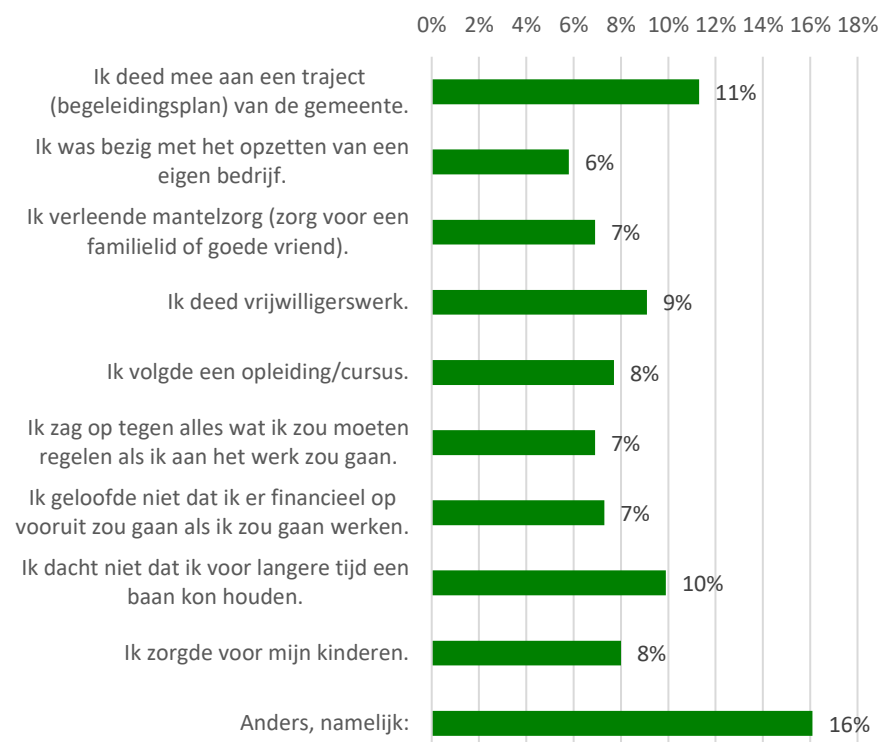
'Ik vind het lastig om te gaan werken want....' (basisenquete)

Veertien procent van de respondenten die nog in de bijstand zitten, denkt er met betaald werk niet financieel op vooruit te gaan.

"Geen idee in wat voor griezelige regelingen ik allemaal terecht kan komen met als kans dat ik straks voor niks aan het werk ga, of zelfs minder verdien dan ik nu krijg aan bijstand + toeslagen."

'Ik vond het lastig om te gaan werken want....' (uitstroomenquête)

Opmerkelijke verschillen zijn dat voor de uitstromers het doen van vrijwilligerswerk minder een belemmering was om aan het werk te gaan. Ook hadden ze er meer vertrouwen in – in vergelijking met de mensen die nu nog in de bijstand zitten – dat het financieel wel goed zou komen.

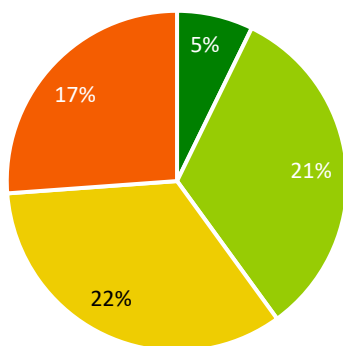
"Ik had geen werk, maar om invulling te geven aan mijn leven deed ik vrijwilligerswerk, mantelzorg, bezigheidsterapie, etc."

Kans op werk

Een beetje vergelijkbare vraag is of er bijzondere redenen zijn waarom mensen geen betaald werk zouden kunnen doen of weinig kans zouden hebben op een betaalde baan. Ook nu konden respondenten meerdere antwoorden aankruisen. Opgegeven redenen die door tenminste 4% van de respondenten zijn genoemd, staan vermeld in onderstaande figuur.

Redenen om geen (kans op) betaald werk te krijgen (Basisenquête)

- Ik spreek slecht Nederlands.
- Ik heb lichamelijke gezondheidsklachten.
- Ik heb psychische gezondheidsklachten.
- Anders, namelijk

Lichamelijke en/of psychische gezondheidsklachten worden vaak genoemd als belemmerende factoren bij het vinden van betaald werk. Lichamelijke klachten wat meer bij ouderen, psychische wat meer bij jongeren. Daarnaast wordt regelmatig aangegeven dat ook leeftijd een rol speelt: respondenten hebben het idee geen werk meer te kunnen krijgen omdat ze te oud zijn. Het missen

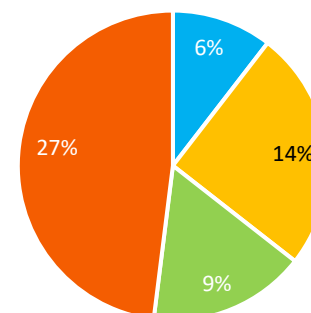
van gerichte werkervaring en/of (geschikte) diploma's is ook een belangrijke factor.

Uitstroomenquête

Ook aan de mensen die ondertussen al wel een baan hebben gevonden, is gevraagd of er factoren aanwezig waren die het hen lastig hadden gemaakt een baan te vinden. *Zie onderstaande figuur.*

Redenen om geen (kans op) betaald werk te krijgen (Uitstroomenquête)

- Ik had forse schulden
- Ik had psychische gezondheidsklachten
- Ik had lichamelijke gezondheidsklachten
- Anders, namelijk

Lichamelijke en/of psychische gezondheidsklachten in het verleden staan ook bij de uitstromers het zoeken naar werk in de weg, zij het in iets mindere mate dan bij de personen die het nog niet is gelukt werk te vinden. Onder 'anders' wordt onder andere de COVID-19 pandemie genoemd waardoor het lastig was om een baan te vinden.

“Door de Covid-pandemie raakte ik mijn nieuwe baan in de proeftijd kwijt. Omdat ik daarvoor als zelfstandige had gewerkt kreeg ik maar drie maanden een uitkering en verviel ik daarna weer in de bijstand.”

Bij ‘Anders, namelijk...’ lezen we verder dat leeftijd soms een rol speelt. Ook waren bepaalde levensomstandigheden (zoals het overlijden van een partner of de zorg voor gehandicapte kinderen) redenen om niet te werken.

Behoeftes van respondenten bij het vinden van een baan

Waar hebben bijstandsgerechtigden behoefte aan bij hun zoektocht naar een betaalde baan? We lieten de respondenten de drie voor hen belangrijkste vormen van ondersteuning (door de gemeente) selecteren en die rangschikken van 1 (heel belangrijk) tot 3 (minst belangrijk).

Basisenquête

Hulp bij het vinden van een baan is waar respondenten het meest behoefte aan hebben, gevolgd door een goede voorlichting over wat er gaat veranderen op het gebied van inkomensondersteunende maatregelen en de bijstandsuitkering als respondenten (betaald) gaan werken.

Er waren overigens ook 47 personen die aangaven nergens behoefte aan te hebben. Respondenten hadden ook de mogelijkheid om zelf aan te geven waar ze behoefte aan hebben (open veld). De volgende zaken kwamen daarbij onder meer naar voren:

- Het vinden van een passende baan. Daarbij rekening houdend met gezondheidsklachten, opleiding en ervaring, alsook werktijden, werkplek en salaris.
- Het zoeken naar een baan waar voldoening uit gehaald kan worden.
- Financiële hulp om bestaande gezondheidsklachten te verminderen.

- Financiële hulp om zich te laten omscholen/ een opleiding te kunnen volgen.
- Het vinden van een werkgever die verder kijkt dan opleiding, gezondheidsklachten of werkdruk.
- Meer (persoonlijke) begeleiding.

“Ik heb behoefte aan iemand die samen met jou de tijd neemt om te achterhalen wat voor jou de beste optie is.”

Gewenste ondersteuning bij het zoeken naar werk (naar type belemmering)

Vervolgens hebben we gekeken of de behoeftes van de respondenten aan ondersteuning bij het zoeken naar een baan verschillen per type belemmeringen (financieel, emotioneel of organisatorisch) die respondenten (mogelijk) ervaren bij de overgang van bijstand naar betaald werk.

Mensen die nu nog in de bijstand zitten en die voornamelijk emotionele en organisatorische belemmeringen ervaren, hebben soms behoefte aan meer hulp bij het vinden van een baan. Respondenten die voornamelijk financiële belemmeringen ervaren, hebben meer belang bij een goede uitleg over wat er verandert met betrekking tot regelingen (kinderopvang, huur- en zorgtoeslag en andere regelingen) als ze aan het werk gaan.

Uitstroomenquête

Dezelfde vraag is ook voorgelegd aan de mensen die al zijn uitgestroomd. Waar hadden zij vooral behoefte aan, toen hen dat nog niet gelukt was? De meeste behoefte was er aan hulp bij het vinden van werk. Uit eigen ervaring geven respondenten aan dat ze hulp bij de eerste contacten met een mogelijke werkgever ook erg belangrijk vinden. Zie verder de figuur op de volgende pagina.

Respondenten hadden ook graag meer begrip (en geduld) gehad van de medewerkers van de gemeente. Daarnaast werd meer maatwerk en individuele

aandacht genoemd, alsook meer informatie/begeleiding en educatie. Van de respondenten gaven 81 personen aan dat ze eigenlijk niets hebben gemist bij de ondersteuning bij het zoeken naar werk.

Aan welke ondersteuning hebben mensen vooral behoefte bij het zoeken naar een baan – basisenquête.

Prioriteit	
1	Hulp bij het vinden van werk. (N = 81)
2	Goede uitleg over wat het betekent voor regelingen (kinderopvang, huur- en zorgtoeslag en andere regelingen) als ik ga werken. (N = 72)
3	Goede uitleg over wat het voor mijn uitkering betekent als ik ga werken. (N = 69)
4	Hulp bij de eerste contacten met een mogelijke werkgever. (N = 67)

Gewenste ondersteuning in de periode dat mensen op zoek zijn naar betaald werk (naar type belemmering)

Ook bij de respondenten die al zijn uitgestroomd hebben we gekeken naar het type ondersteuning waaraan ze behoefte hadden toen ze nog in de bijstand zaten. Het meest genoemd werd 'hulp bij het vinden van werk/het zoeken naar een baan'. Dit geldt vooral voor uitstromers die aanliepen tegen emotionele en organisatorische belemmeringen.

'Hulp bij de eerste contacten met een mogelijke werkgever', komt relatief vaak voor bij respondenten die aangaven financiële en emotionele belemmeringen te hebben ervaren in de periode waarin ze bezig waren uit te stromen uit de bijstand.

Behoeftes van respondenten wanneer er betaald werk is gevonden

Vervolgens is gevraagd waar respondenten behoefte aan zouden hebben, mochten ze eenmaal betaald werk hadden gevonden. Ook hier konden de respondenten drie dingen noemen en die vervolgens rangschikken van 1 (heel belangrijk) tot 3 (minst belangrijk).

Basisenquête

Een deel van de respondenten (62) verwacht dan nergens behoefte aan te hebben. Begeleiding op het werk wordt het vaakst genoemd (zie volgende pagina).

"Ik heb behoefte aan) verminderde prestatiedruk. Door te lang in de bijstand en op simpele banen gezeten te hebben, is het een enorme aanpassing om weer zelf na te leren denken en je weg te leren vinden in de nieuwe werkomgeving. Daarbij zouden begeleiding en een tijdelijk lagere prestatiedruk enorm helpen."

Aan welke ondersteuning hadden mensen vooral behoefte bij het zoeken naar een baan – uitstroomenquête.

Prioriteit	
1	Hulp bij het vinden van werk. (N = 96)
2	Hulp bij de eerste contacten met een mogelijke werkgever. (N = 77)
3	Goede uitleg over wat het zou betekenen voor regelingen (kinderopvang, huur- en zorgtoeslag en andere regelingen) als ik zou gaan werken. (N = 66)
4	Goede uitleg over wat het voor mijn uitkering betekent als ik ga werken. (N = 64)

Gewenste ondersteuning bij een toekomstige betaalde baan (naar type belemmering)

Bijstandsgerechtigden die nog geen betaald werk hebben gevonden verwachten, als dat laatste wel gaat lukken, vooral behoefte te hebben aan begeleiding op het werk en zo nu en dan even bespreken hoe het gaat.

We zien geen verschillen tussen respondentgroepen op basis van ervaren belemmeringen.

Uitstroomenquête

Een groot aandeel (109 personen) geeft aan dat ze eigenlijk nergens behoefte aan hadden, toen ze eenmaal aan het werk waren. Wel genoemd werden:

"(Ik had behoefte aan) ruimte om erin te groeien, zowel qua tijd alsook financieel. Het is lastig om meteen 40 uur te knallen als je dat niet meer gewend bent, maar de baas dat wel verwacht."

"Hoe ik de aangifte belasting moest doen. Het is al best moeilijk en vooral als je geen hulp ontvangt bij het invullen."

Gewenste ondersteuning bij betaald werk (naar type belemmering)

Een deel van de uitstromers geeft aan behoefte te hebben aan meer begeleiding op het werk. Daarbij zien we ook dat veel mensen die aan het werk zijn niet of nauwelijks nog behoefte hebben aan ondersteuning. Het type belemmeringen waar mensen tijdens hun periode in de bijstand last van hadden speelt geen rol van betekenis bij hun eventuele ondersteuning op de werkplek.

Waar hebben mensen behoefte aan als ze een betaalde baan hebben gevonden --basisenquête

Prioriteit	
1	Begeleiding op het werk. Zo nu en dan even bespreken of het goed gaat. (N = 82)
2	Begeleiding bij de veranderingen in regelingen (kinderopvang, huur- en zorgtoeslag en andere regelingen) als ik aan het werk ben. (N = 52)
3	Begeleiding bij zaken die met mijn uitkering te maken hebben. (N = 61)
4	Hulp bij het regelen van praktische zaken, zoals het invullen van formulieren. (N = 32)
5	Hulp bij het aanvragen van een uitkering en andere regelingen als het niet lukt in mijn baan. (N = 60)

Het vooruitzicht van betaald werk

Waar kijken respondenten naar uit als ze aan het werk gaan en waar zien ze tegenop. Onder andere de volgende antwoorden kwamen hierbij naar voren. Een volledig overzicht van de antwoorden staat in de bijlage.

Basisenquête

Respondenten kijken uit naar:

- Voldoening halen uit- en plezier hebben in het werk
- Zingeving/nuttig bezig zijn
- Bij kunnen dragen aan de maatschappij

- Zelf eigen geld verdienen/onafhankelijkheid
- Onder de mensen zijn/sociale contacten
- Structuur
- Stabiliteit
- Ergens bij horen
- Geen schaamte meer/meer eigenwaarde

Waar hadden mensen behoefte aan toen ze een betaalde baan hadden gevonden -- uitstroomenquête

Prioriteit	
1	Begeleiding op het werk. Zo nu en dan even bespreken of het goed gaat. (N = 54)
2	Begeleiding bij de veranderingen in regelingen (kinderopvang, huur- en zorgtoeslag en andere regelingen) als ik aan het werk ben. (N = 40)
3	Hulp bij het aanvragen van een uitkering en andere regelingen als het niet lukt in mijn baan. (N = 39)
4	Begeleiding bij zaken die met mijn uitkering te maken hebben. (N = 41)
5	Hulp bij het regelen van praktische zaken, zoals het invullen van formulieren. (N = 36)

Respondenten zien op tegen:

- (Werk)druk
- Onzekerheid over toekomstige collega's

- Onzekerheid over eigen kunnen
- Onzekerheid over het vol kunnen houden
- Onzekerheid over het inkomen
- Stress
- Balans werk/privé
- Angst om terug te vallen in de uitkering
- Het regelen/aanpassen van huidige regelingen
- Angst om in de financiële problemen te komen
- Het opgeven van vrijwilligerswerk

Uitstroomenquête

Waar kijken respondenten naar uit als ze aan het werk gaan en waar zien ze tegenop. De uitstromers zagen eigenlijk tegen dezelfde zaken op bij het beginnen met werken als de respondenten die nu nog in de bijstand zitten. Met name zorgen over de toekomst worden genoemd, zoals 'wat zou er veranderen qua toeslagen', 'kan ik het wel volhouden', en 'wat gebeurt er als ik mijn baan weer verlies'. Daarnaast zagen enkele respondenten er tegenop om (weer) 40 uur te gaan werken. Een deel van de respondenten zag nergens tegenop.

"Wat zou de toekomst me brengen als het werken niet zou lukken, zou mijn situatie dan weer hetzelfde zijn als voorheen? Of zou ik dan zelfs mijn uitkering kwijtraken?"

"De enorme stap die je financieel achteruitgaat (als je begint met werken) doordat teruggave van gemeentelijke belastingen wegvalt, net als het Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld en de Stadjerspas."

Overigens geven mensen regelmatig aan blij te zijn dat ze af zijn van de sollicitatieplicht en controle door de gemeente.

Premie op Werk

Vijftien respondenten hebben gebruikgemaakt van de Premie op Werk (PoW); een respondent gaf aan dat PoW een stimulans was om werk te zoeken, tien respondenten gaven aan het 'een mooi extraatje' te vinden.

De respondenten die aangaven PoW geen stimulans te vinden om te gaan werken, zeggen onder andere dat ze pas in een later stadium over PoW te horen kregen. Daarnaast geven ze aan dat het vinden van werk belangrijker voor hen is dan een premie. Een respondent zei dat het extra geld dat zij ontving boven op de uitkering, ervoor zorgde dat zij meer moest terugbetalen.

"Nee want die 200 euro heeft me 600 euro gekost. Dus gaan werken kostte mij 400 euro die ik moest bijbetalen omdat ik 200 euro meer had ontvangen bovenop mijn uitkering!!!"

Tot slot is aan de respondenten gevraagd of de eerste uitbetaling van PoW hen geholpen heeft op het moment dat de uitkering stopte. Hierop zeiden vijf respondenten dat het inderdaad heeft geholpen en dat het is opgegaan aan algemene kosten. Vier respondenten zeiden dat ze er iets anders mee hadden gedaan, zoals achterstallige rekeningen betalen, een begrafenisverzekering afsluiten en spullen kopen die nodig waren.

4. Groepsgesprekken

Met de uitkomsten van de enquête en de gesprekken met de consultants als vertrekpunt hebben we drie groepsgesprekken gevoerd met (ex-)bijstandsgerechtigden. Het doel van die gesprekken was de informatie uit de enquête en de eerdere gesprekken te verdiepen en in z'n context te plaatsen. De deelnemers aan de gesprekken zijn geworven uit de respondenten van de enquête. Zij kregen een cadeaubon als waardering voor hun bijdrage. We voerden drie gesprekken:

- Groep 1: acht personen met een trede op de ontwikkelladder 3 of 4 (relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt), die op het moment van het gesprek (minimaal één jaar) in de bijstand zitten.
- Groep 2: zes personen die recentelijk (maar ook minimaal één jaar geleden) zijn uitgestroomd uit de bijstand.
- Groep 3: acht personen die recentelijk (maar ook minimaal één jaar geleden) zijn uitgestroomd uit de bijstand én een 'Premie op werk' hebben ontvangen.

Er meldden zich weinig gesprekspartners (twee) die een Premie naar werk hadden ontvangen, waardoor groep 2 en 3 grotendeels vergelijkbaar van samenstelling waren.

Hieronder de belangrijkste uitkomsten van de gesprekken over het bevorderen van uitstroom uit de bijstand naar werk waarbij 'begeleiding op maat' en 'helderheid/ transparantie' voorop lijken te staan.

4.1 Belangrijkste uitkomsten

De volgende punten worden het vaakst genoemd en/of met de meeste nadruk naar voren gebracht tijdens de gesprekken.

1. De uitstroomcoach

Bij de overgang van de bijstandssituatie naar betaald werk lopen onze gesprekspartners tegen veel onzekerheden aan. Verdien ik wel genoeg? Hoe zit het met inkomensondersteunende regelingen? Hoe gaat het met de kinderopvang? Kan ik opnieuw een uitkering aanvragen als het niet lukt in mijn nieuwe baan? Etc.

"Je krijgt geen goede uitleg over hoe het verder gaat met regelingen: niemand weet dit. Na drie maanden had ik toch weer een uitkering nodig. Je raakt dan soms in conflict met de gemeente i.p.v. dat ze je helpen."

Veel mensen die wij spreken, ervaren deze onzekerheden als een belangrijke hindernis bij de overstap naar betaald werk. Een tijdelijke uitstroomcoach kan op maat mensen begeleiden gedurende deze fase (een periode van ongeveer zes maanden na uitstroom achten de deelnemers wenselijk). De beoogde uitstroomcoach is bij voorkeur een 'bekende'. Bijvoorbeeld de Jobcoach of de Meedoencoach die de klant toch al kende.

De begeleiding van de uitstroomcoach hoeft niet in alle gevallen heel intensief te zijn. Belangrijk is in ieder geval een aanspreekpunt te hebben. Iemand die ook eens informeert 'hoe het gaat'.

"We hebben een vast aanspreekpunt nodig (overzichtelijk, laagdrempelig, online aanspreekbaar, soms alleen maar even voor een kwartiertje). Vooral de eerste zes maanden na de uitstroom. Is volgens mij ook wel budget voor."

Immers: iedereen die uit de uitkering gaat, maar vooral uit de uitkering blijft, levert geld op voor de samenleving. Ook als je nog in de uitkering zit, is zo'n persoon meer dan welkom.

Contact vanuit de gemeente wordt wel op prijs gesteld: Hoe bevalt het? Heb je nog iets nodig? Is ook goed voor de gemeente, die kan beleid en werkwijze daar dan weer op afstemmen.

Een van de belangrijkste taken van de uitstroomcoach is het wegnemen van angst en onzekerheid. Het gevoel geven 'dat het goed komt'.

2. Betere voorlichting

Wat staat iemand te wachten bij de doorstroom van een bijstandsuitkering naar betaald werk. Uit de gesprekrondes komt naar voren dat er behoefte is aan een toegankelijk overzicht (bij voorkeur een afvinklijst, ondersteund met een animatiefilm waarin duidelijk naar voren komt wat iemand te wachten staat bij de overgang van bijstand naar betaald werk).

In zo'n overzicht of film kun je bijvoorbeeld ook melding maken van de uitstroompremie: die kennen veel klanten niet. De gemeente Groningen heeft recentelijk het programma 'WerkLoont' van Stimulansz aangekocht dat wellicht voor een deel in deze behoefte kan voorzien.

Wat staat je allemaal te wachten op financieel gebied? Toeslagen, Langdurigheidstoelage, terugbetalen reeds ontvangen toeslagen. Hoe verlopen betalingen werkgever. Hoe verloopt de overgang van uitkering naar werk. Heb ik wel tijd om alles te regelen?

Bel je drie verschillende mensen bij de gemeente, krijg je drie verschillende verhalen. En je krijgt niks op papier! "Maar dat heb je toch gezegd?" "Ja, zo heb ik het niet bedoeld!"

Als je zegt: "Ik neem dit telefoongesprek even op hoor!", worden ze heel voorzichtig!

Wat als je contract wordt beëindigd of het werk niet lukt? Moet ik dan opnieuw een uitkering aanvragen? Wordt dat gezien als werkweigering? Krijg ik dan nog wel een uitkering?

In geval van de GKB (Groninger Kredietbank): nog meer dingen die geregeld moeten worden. Schaamte voor werkgever, schulden, extra zorgen.

Hoe verloopt de kinderopvang? Kan ik dat wel regelen en plannen? Vervoer werk, vervoer school, werktijden afstemmen met school & opvang, afspraken, hobby's. Wat moet ik allemaal regelen? Wat zie ik over het hoofd? Is er een weg terug? Kan ik het allemaal wel?

Aanvullend op de voorlichtende app/het document: Maak goed duidelijk bij wie iemand terecht kan met aanvullende vragen. Zorg ervoor dat die persoon beschikbaar is en dat hij/zij ook daadwerkelijk die vragen kan beantwoorden.

Op het moment dat je kind 18 wordt: ALLES VERVALT! Kinderbijslag, geld van de belasting. Kind gaat zelf verdienen, maar die inkomsten komen gelijk bij jou op. Er is wel een soort van overgangsregeling tussen einde

Kinderbijslag en start Studiefinanciering, maar dat weten ze hier dan weer niet.

Op dit moment moeten alle vragen van mensen die uitgestroomd zijn uit de bijstand, beantwoord worden door een aan de WIJ gekoppelde inkomensconsulent. Die heeft het te druk en dit functioneert onvoldoende. Andere WIJ-medewerkers hebben vaak onvoldoende kennis van deze materie. Dat laatste is overigens geen schande. Ook niet alle bij de gemeente werkende consulenten zijn altijd van het noodzakelijke op de hoogte (volgens henzelf).

3. *Zorg voor een klantvriendelijke en transparante financiële overgang tussen bijstand en werk.*

Help klanten daarbij. Zorg ervoor dat klanten te veel betaalde uitkering niet terug hoeven te betalen. Zorg ervoor dat ze geen schulden richting gemeente opbouwen gedurende deze transitieperiode. Er is soms sprake van een breuk in de financiën in de periode tussen uitkering en eerste loon. Een riskante periode. Voorkom schuldenproblematiek. Deze problematiek speelt bijvoorbeeld ook/vooral bij meerurencontracten.

Ander belangrijk punt: bij het werken met een nulurencontract. Je krijgt je loon een maand later. Dan heb je de bijstand van die maand al gehad, maar moet je wel weer terugbetalen. De communicatie betreffende: dat wat je nu aan het doen bent, heeft consequenties, is niet optimaal. Ik was daarvan graag op de hoogte gesteld.

Mensen die beginnen met werken, zouden langer dan de zes weken die er nu voor staan, de tijd moeten hebben eventueel openstaande schulden af te lossen. De uitstroomcoach (zie punt 1) zou klanten hierbij moeten begeleiden.

4. *Zorg ervoor dat personen niet gelijk worden uitgeschreven uit de bijstand als ze gaan werken.*

Als dat echt niet gaat: zorg ervoor dat het eenvoudig(er) is om opnieuw een uitkering aan te vragen als het niet lukt om een baan te houden. In een tijd van veel tijdelijk werk (uitzendbanen) wordt dit steeds belangrijker.

Uitkering bevroren is ook wel een goed plan. Je blijft dan in het systeem, je houdt een consulent, krijgt alleen geen geld meer. Dat je dan gelijk (tijdelijk) een uitkering kan krijgen als je weer even ontslagen bent. Het moet allemaal wat flexibeler.

Langere doorloop uitkering. Als je werk/ contract niet wordt verlengd, zit je gelijk in de problemen. Anderhalve maand wachten op je geld, etc. Dat is vragen om ongelukken. Na zes maanden (proefcontract) zou je eraan kunnen denken de uitkering te stoppen.

5. *Zorg voor het kunnen inzetten van een maatwerkbudget indien nodig.*

Een bepaald bedrag dat ingezet kan worden om acute kosten te kunnen vergoeden die een drempel vormen om daadwerkelijk aan de slag te kunnen. Wat is er acuut nodig, zodat iemand de eerste weken overleeft? De uitstroomcoach zou dit budget kunnen beheren. Soms levert een kleine investering een groot resultaat op. Vooral bij net wel/ net niet situaties. Omstandigheden waarin iemand komt te zitten en die voor twijfel zorgen om al dan niet vol te gaan voor het loslaten van de bijstandssituatie.

Het leven wordt ook duurder als je werkt. Soms zijn er kleine dingen nodig om op te starten. Wat is er acuut nodig, zodat iemand kan gaan werken. Je moet de eerste weken overleven. Soms heb je in het begin extra kosten:

kleding, reiskosten. Daar is niet altijd geld voor. Het zou mooi zijn als je dan een beroep zou kunnen doen op een potje of iets dergelijks.

6. Onderzoek de mogelijkheden van inkomensvrijlating bij jongeren bij de gemeente en subsidieregeling bij werkgevers om de overgang van bijstand naar werk aantrekkelijker te maken.

Zorg er ook voor dat de regeling 'Premie op Werk' bekender wordt en goed wordt uitgevoerd. Kan de Premie op Werk geautomatiseerd worden toegekend? De meeste (ex-)bijstandsgerechtigden die wij hebben gesproken, kennen de regeling niet of onvoldoende.

7. Verken de mogelijkheden van begeleiding en activering van mensen met psychische belemmeringen.

Belangrijk ook voor jongeren die gestrand zijn tijdens corona. In groep 3 zaten twee deelnemers die vallen onder het zogenaamde 'doelgroepenregister'. Beiden zijn zeer te spreken over de extra begeleiding die ze hebben ontvangen. Het werken met een Jobcoach op basis van het aanmelden voor dit register lijkt veelbelovend.

De coach die samen met ons heeft uitgezocht wat de invloed zou zijn van betaald werk per levensgebied. Doelen gesteld voor de lange termijn en overzichtelijk opgesplitst. Het aanwezig zijn bij gesprekken werkgever en evaluaties, daarbij openheid geven richting werkgever, buddy met betrekking tot inwerken eventuele persoonlijke situatie kenbaar maken.

Drie maanden in (de gemeentelijke) bestand gebleven, zodat bij falen ik niet alles opnieuw in hoeft te leveren. Doelgroepenregister zorgt voor meer aandacht voor werk

en begeleiding. De zekerheid dat als het één niet lukt, er een back-up of alternatief is.

8. Kijk of je de individuele inkomenstoeslag het eerste jaar na uitstroom kan behouden.

Dat voorkomt dat het verlies ervan wordt gezien als inkomensderving of omgekeerd geredeneerd, dat het wordt gezien als een soort stimuleringspremie.

9. Bejegening van de klant: Wat wil jij, in plaats van: jij moet dit! Toon interesse in mensen.

Uitgaan van vertrouwen. Vraaggericht i.p.v. aanbodgericht. Deelnemers die er ervaring mee hebben, zijn bijvoorbeeld zeer te spreken over 'Kansen in Kaart'.

Ik heb het gevoel alsof ik jarenlang ben tegengewerkt: Ik werd ook alweer raar toen ik hier (Harm Buitenplein) binnenkwam. Onderuit geschoffeld vaak. Veel communicatiestoornissen. Leidt tot ergernissen. Geen rekening houden met de menselijke maat. Angst om gekort te worden bij het aannemen van een baan met behoud van uitkering. Toestemming van gemeente kwam niet. Er wordt niet met je meegedacht. Ik heb wel heel veel mensen hier aan het werk gehouden, dat dan weer wel.

Andere mensen zijn minder negatief.

Over de Jobcoach:

'Zoals zij was, zo moeten ze zijn'. Goed was: Haar wil om mij aan te horen en haar wens mij te helpen. Zij luisterde echt naar me en was empathisch. Ik wilde per se uit de

bijstand. Ik haatte het. Ik bleef haar lastig vallen. Iedere week zocht ik wel contact: hé, kunnen we nog wat doen, kunnen we nog een keer afspreken?

4.2 Samenvatting uitkomsten

Naar de mening van de (ex-)bijstandsgerechtigden die we hebben gesproken, gaat er veel goed bij de begeleiding van klanten richting (betaald) werk. Er kan ook nog veel beter, en dan vooral op het gebied van begeleiding en voorlichting. Daarbij wijzen zij erop dat aan extra begeleiding en voorlichting dan weliswaar een prijskaartje hangt, maar dat een investering zich waarschijnlijk dubbel en dwars terugbetaalt omdat klanten niet in de bijstand blijven hangen en (met name door extra begeleiding) minder snel terug zullen vallen. Naast het financiële aspect levert uitstroom uit de bijstand veel op voor het welbevinden en welzijn van onze gesprekspartners. Een extra reden voor de gemeente om hierin te investeren, zeggen de deelnemers. Kort samengevat noemden de aan de gesprekken deelnemende (ex)bijstandsgerechtigden:

1. Zorg voor een uitstroomcoach die – indien nodig - naar werk uitgestroomde bijstandsgerechtigden kan ondersteunen.
2. Zorg voor goede voorlichting met betrekking tot de situatie die ontstaat na beëindiging van de bijstandsuitkering.
3. Zorg voor een klantvriendelijke en transparante financiële overgang tussen bijstand en werk.
4. Ga personen niet gelijk uitschrijven uit de bijstand als ze gaan werken.
5. Creëer de mogelijkheid van het inzetten van een maatwerkbudget voor net uitgestroomde bijstandsgerechtigden.
6. Organiseer/onderzoek de mogelijkheden van inkomensvrijlating bij jongeren.

7. Organiseer/onderzoek de mogelijkheden om de individuele inkomens-toeslag het eerste jaar na uitstroom te behouden.
8. Organiseer/verken de mogelijkheden van begeleiding en activering van mensen met psychische belemmeringen.
9. Zorg voor een respectvolle bejegening van klanten: Wat wil jij, in plaats van: jij moet dit! Toon interesse in mensen.

Colofon

Evaluatie project Nazorg gemeente Groningen 2022

Auteurs:

Thaïra Openneer
Klaas Kloosterman

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen

Uitgave:

OIS Groningen

T (050) 367 56 30
E ois@groningen.nl
I www.oisgroningen.nl
T @basisvoorbeleid